

ناعىز سۈيىسەنشلىكتەرىن بايانداپ، دامۋدى تىلگە تىك ەتتى، ۇلتىنار نىتىماعىندا جاڭا بەينە جارقىققا شىقتى

(بىسى 1 - بەتتە)

جۇپ قۇرغان تۇستارىنا امانداسا باردى، تۇستار ارالماقن ساين ەتەنە بولپ، جۇرەك-تەر بارغان ساين توعمىتى.

ۇمىتىڭ تۇقىمىن بىرگە سەپتى

3 - ايدىڭ 17 - كۈنى تاڭەرتەڭ، كۈنە ئشار ۇدانى زەمىن ۇلى مەرقەبەشى قىستاعنىڭ اتىز باسى دۇمامغا بولەندى، ۇتۇنومىيالى رايوندىق پارتكوم ساياسي - زاڭ كومىتەتىدەگى كادر لار جۇپ قۇرغان تۇستارىمەن بىرگە بىلەك سىبانا جۇمىسقا كىرىستى. قازىر ۇدال كارىتوپيا ەگۇدىڭ ەك تاماشا مەزگىلى بولغاندىقتان، بىيل وسى قىس-تاقاعى 51 وتباسىندا قىستاق تۇرغىنى 120 مۇ جەرگە كارىتوپيا ەكتى.

”كۇيەۋىم قىستاقنى باستاۋدى مەكتەپتە قىزمەت سىتەيتىندىكتەن ۇيرىشما قارىبالاس، وتباسىمىز 6 مۇ جەرگە كارىتوپيا ەگۇى كەرەك، ەگبەككۇشەمىز جەتسەيدى. قىستىلتايىڭ ساتتە تۇسىمىز جەتسە كەلسە، قىبىشىلىمىزدى شەشتى“، - دەيدى قىستاق تۇرغىنى نۇربىيا امۇت قۇانىشىن.

كارىتوپيا ەگۇ جاي كوزگە وڭاي كورىنگە. نىمەن، شىنتۇايتىندا، تەخنىكالىق جۇمىس سانالا-دى. ”كارىتوپيا ەگۇدىڭ 2 تۇرلى ۇدسى بار، ۇيرى، بۇرۇشكەنگەن كارىتوپىيانى شاقىقتاپ تۇرپ تىكە ەگەدى، ەندى ۇيرى، كارىتوپيا گۇل اشقان كەزدە تۇيندەگەن تۇقىمىن الپ-ەگەدى...“ مەن، مول ۇل شارۋاشلىق ەگە-شلىك تاجىرىيەسىنە يە ۇتۇنومىيالى رايوندىق پارتكوم ساياسي - زاڭ كومىتەتىنىڭ ۇنەملىك سى-تەرگە جاۋاپتى ورنىباسار شۇجىي جاڭ شۇجىڭ ۇيرى جاعىنان، جاستارعا عىلم جالبالىستىرسا، ەندى ۇيرى جاعىنان، سول جەردە ۇلگى كور-سەتتى.

”ۇيرى شۇڭغىردى ۇيرى تولتىرىپ، ۇيرى باتتاپ وتىراسىڭ، تۇقىمدى كۈمەڭ تۇپىراق نەمز بولۇ، تۇقىمنىڭ جەر بەنەنە شەكپ قالىۋد-نا، ۇلەمەن جاناىسۇنا كەپىلدەك ەتۇ كەرەك ەكەن. وسى جولعى تاپسىم مول بولدى“، - دەدى ”90 - جىلداردىڭ تۇلەگى“ كادر جاۋ شۇنىڭ. شاقىقتاپ تۇرۇ، شۇققىر قازۇ، تۇقىم ەگۇ، تۈيە-راق كۇرەۋ، تىندىرۇ... كادرلار جۇمىس ۇبولىسى بوينىشا سەلبەسىپ، تۇستارىمەن بىرگە ۇمىت تۇ-قىمىن ەكپ جاتىر.

تىيانشاننىڭ وڭتۇستىكى مەن سولتۇستىكىدە دەگى ەكشىلىر ۇلاسىندا، اتىز باسىندا ۇر ۇلت كادر، جۇمىستى - قىزمەتلىشىرى جۇپ قۇرغان تۇستارىنا ۇتۇرلى فورمامەن امانداسا بارپ اڭگىمەلەسپ، توعىسىپ، ەتەنە جاقىن بولپ، كۈنەمىڭ سالاھى مەن مەيرىن جەتكىزدى.

ورگەنەتتى جاڭا سالت جۇرەكتەرگە ئۇر بەردى

ۇيداي بۇتن تارتىپ، ورك كۇلىنىڭ ۇيد-سى اققىدى، رەتتى دە تازا كۇشە بويىلارى ۇزان تۇسكە بولەندى. 3 - ايدىڭ 17 - كۇنى كەلپن ۇدانى يۇدرچى ۇبلىي الاما قىستاعىندا ۇتۇنومىيالى رايوندىق پارتكوم بىرلىكسپ ۇب-لىمىنىڭ كادىرى جۇپ قۇرغان تۇستارىمەن جۇزدەسكەندە قۇانىش كۇلكىسى كۈتەرلىپ، كۈكتەم انىندەي شالغىدى. گۇلبانۇ يساق جۇپ قۇرغان تۇسى ۇالى ماۋمۇتنىڭ ۇينە بارا سالا، كوكۇنىس جىلجايىن-دامى كوكۇنىستەردى سۇرۇمەن، ۇيدىڭ ۇلى-ارتىنداعى ۇلانى، قوي قۇرا، سىير قورانى تازا-لاۋمەن اىنگەر بولپ كەتتى. ”قازىر كۈيىشلىك تۇگەلدەي بەيقۇت ۇيلەرگە كۈشپ كىردى، تۇرمىسى دا كۇنەن - كۇنگە جاقساردى، ۇب-راق ۇلا تازالىمغا نەمقۇرايدى قارۇعا بولمايد-دى. كۇندەردەك دۇمامدى، ۇيلەردەك تاپ-تازا، دەندەردەك ساۋ - سالاھات بولسا، ۇب-دىڭ كۈيىلىمىز دە كۈتەرلىپ قالادى“، - دەدى گۇلبانۇ تۇسىنا.

ندەتتەن ساقتاۋ - تىزگىندەۋ مەزگىلىدە گۇلبانۇ نەشە كۇندە ۇيرى رەت تۇسىنا تەلفون شالىپ، ولارعا قورنۇعا مان بەرۇدى، ماسكى تامىپ ۇجۇرۇدى. قولى ۇنەمى جۇپ تۇرۇدى، تۇتۇنساۋدى، باس قۇسپاۋدى تاپسىردى. وسى جولدى جۇزدەسكەندە، گۇلبانۇ جۇنۇ - كۇتەيدۇ بۇيىدارن، ماسكى الا كەلپتى، تاغى دا بالالارعا كىم - كەشەك تە داينىداتپى. ”ايتقان سوزدەرگىز جۇرەككە جەتتى، قازىر ۇبىزدىڭ تۇرمىسىمىز جاقسار-دى، تازالىققا دا كۇڭل ۇبولۇمىز، سالاھىتقا مان بەرۇمىز كەرەك“، - دەدى ۇلى كۇلپ تۇرىپ. كۇشارقا قالاسى اقلارعا قالاشى تۇگەندە:

باشى قىستاعىندا ۇتۇنومىيالى رايوندىق ەمدەۋ - قاتمامسىزداندىرۇ مەكەمەسىنىڭ كادىرى تۇسىنا امانداسا بارغان كەزدە، پارتىيانىڭ حالققا ۇيىم-دى ساياساتتارى مەن ەمدەۋ - دەنساۋلىق ساقتاۋ بىلمەدەرىن ۇگىتتەدى ۇرى دەن قويا داينىداعان ساۋعاسىن ۇسىندى؛ باي ۇدانى سايرام دەنلاشى يىڭمىيالى قىستاعىندا ۇتۇنومىيالى رايوندىق حالقى پروكۇراتۇراسىنىڭ كادىرى تۇسىمەن بىرگە قالاشىقتاعى تااماجايغا بارپ باس قۇسۇ تاامەن جەپ، ورتاق ساقىي - قاسىق سىتەتۇدى داربەتتەدى؛ شىخۇ قالاسى گانجىزى قا-لاشى جاۋجياجۇڭزى قىستاعىندا تارباغاتاي اى-ماقتىق بازار باقلاۋ - باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ كادىرى دەنساۋلىق ساقتاۋ، نەندەتتەن ساقتاۋ جو-ننەن قىزمەت وتەۋ اترەتتىن ۇيىداستىرىپ، تۇسى-تارىنا كۈمەكتەسپ ۇلا تازالىغىن جاساپ، قورا - قويسىلاردى رەتتەدى ۇرى كەرناي، ۇيچات تۈيى ساقىقتاردا پاپدانىپ سالاھىتى تۇرمىس ۇستا-نمەن ۇگىتتەپ، دەنساۋلىق ساقتاۋ، نەندەتتەن ساقتاۋ بىلمەدەرىن ۇتۇسىندىردى...

اقتا قاقىشى قالىڭداپ، شات كۇلكى كور-بەيىپ، رۇخ كۈتەرلىپ، تۇرمىس ساقىسلى اناد-غۇرلىم وسىزماماندى. ۇر رەتكى جۇزدەسۇ وسى زامانغى وركەنەتتىڭ جاڭا سالتتىن بۇقارا-نىڭ جۇرەگىنە جەتكىزدى.

كەدەيلىكتەن ارلىپ، بايۇعا ناقتى شارالار كورسەتتى

”امامنىڭ ۇيىنىڭ نانى بۇكىلدەي قولىدا جاسالغان، ۇامدى، اسقازانغا پاپدالى، جەگەد-دەردىڭ بارلىغى جاقسى دەپ ماقتايدى، اسا كەرەمەت“، كۈيىشلىكتىڭ تالاسا - تاراماسا زاكار بەرۇقن قارىسى الامىز، ۇبىز زاتتى ۇيگە جەتكىزىپ بەرەمىز، حابارلاسۇ ۇتاسىلىمىز تو-مەندەگىدەي....“ بىر نەشە كۇنەن بەردى تۇسى نىزامدەن روزىنىڭ نانىن ساتۇ فۇكاڭ قالاسى چىڭگۇان قالاشىقىنىڭ كادىرى مۇ جىيانىڭنىڭ دوستار شەكەرەنە ەك ۇجىي شىعاراتتىن مازمۇنغا اينالدى.

نىزامدەننىڭ جاپقان ناننىڭ دامى ئىل ۇيرە-دى، اينىشە دە ۇتۇرى جالال بولغاندىقتان، ساتىلىمدا شەكەمەكە ۇشراپ، ۇنىيەدىلىكى تىم شىركىن - اي ەمەس دەى. ”اناعۇرلىم كۈپ ادام ناننىدى ساتىپ السا ەكەن دەپ ويلايمەن، ناننىدى ۇنىيە دە اللى جەرگە اپارىپ ساتسام دەيمىن“. نىزامدەن تۇسى مۇ جىيانىڭگە ۇز وىن اشق ايتتى. سىناپ كورمەك بولپ، مۇ جىيانىڭنىڭ ۇسىنىمەن، ەكەۋى ۇيچات دوستار شەكەرەند-دە جارناما جارىيالايدى، مۇ جىيانىڭ جانىنداعى كاسىپتەستەرىن، دوستارىن دا كۈمەكتەسپ ۇگىت-تەسۇگە شاقىردى. ويلاماعان جەردەن تەز ارادا سۇرغان، زاكار بەرگەن تەلفونداردى تاپسىرىپ الدى. 100، 500، 1000... نەز ارادا زاكار قارشا بو-رادى، ەك كۈپ بولغاندا ۇبىز رەتتىدە 5000 نانغا زاكار قابىلدادى.

”مىنىڭ تاماشا اقلى“ ساۋدا جولنى اش-ۇنما كۈمەكتەسپتى. مەن بىيل تاغى ۇبىز تونار قوسپ، ساۋدا ماركاسى تىرگۈگە الدىرىپ، ناد-داربەدى شىكى ولكەلەرگە دەپن ساتۇعا قۇلىش-ما، - دەدى نىزامدەن زور سەنمەن. قىستاق تۇرغىندارىنىڭ ساتۇ اراناسى شۇنشا كۈمەكتەسۇ، ۇل شارۋاشلىق قوسمىشا ونمەدە-رىن ساتۇداعى قىين ماسەللەردى شەشۇ ۇشىن، فۇكاڭ قالاسى چىڭگۇان قالاشىقى پارتكومى ”جە-لدە زاكار قابىلداۋ، جەلدەن تىسى تاسىبالداۋ، وتباسىلارنى جەتكىزۇ“ تىجارات ۇلگىسىن سىكە قوستى ۇرى ”چىڭگۇان قالاشىقى ۇل شارۋاش-لىق قوسمىشا ونمەدەرنىڭ ساتلۇنۇ كۈمەكتەسۇ تۈبىن“ قۇردى، كادرلار تۇستارىنىڭ ساتىلماي قالغان ۇل شارۋاشلىق قوسمىشا ونمەدەرن-تە-زىبەگە الدىرعانىن كەيىن، تۈپتە جارىيالاۋنشا بولادى. ”وسىلاي بولغاندا ساتلۇ تۈرى كەڭ-ەپ، ساتلۇ اراناسى بىرلىكسىزەندىپ، ۇل شار-ۋاشلىق قوسمىشا ونمەدەرنىڭ ساتلۇ قىين بولۇ ماسەلسەن ۇنەمدى تۇردە شەشۇگە بولادى“، - دەدى فۇكاڭ قالاسى چىڭگۇان قالاشىقى پارتكو-مىنىڭ شۇجىي ما جىيانىڭ.

بالىق بەرگەنشە، بالىق ۇلاۋدى ۇيرەت. را-يونىمىزداعى ۇر ۇلت كادرلارى شىناي سۇسىپ-شىلىكپەن تۇسىنىڭ جانىنا بارپ، تۇسىنىڭ وىن، ارمانىن، مۇقناچىن دەن قويا تىڭداپ، قىند-شلىقتى شىكەرلىدى، قانق، ناقتى ۇيلىپ، تۇسى-نىڭ كەدەيلىكتەن ارلىپ كىرىسىن ارتىرۇنما اقل - كەڭەس كورسەتپ، ۇر ۇلت بۇقاراسىنا پارتيا مەن ۇكەمەتنىڭ قافورلىقى مەن مەيرىن سىزىندىردى.

شىنخۇا اگەنتىنىڭ

بۇيى جۇاڭدۇڭ سۇرەتى، شىنخۇا اگەنتى تىڭى تاراتقان

جىيانان بەرگەن حابارى (ئىشلى جاۋ ۇيۇە، 30 نەشە نۇرلى مينا تاكتىكاسىن جارا-تىپ، 300 نەشە رەتتەن ارتىق شايقاسقا قاتناسىپ، جاۋدىڭ 171 ادامىن ۇوتىردى، جارا-لا... جياۋدۇڭنىڭ ”قوبارغىش شەبەرى“ بۇيى جۇاڭدۇڭ قاھارماندىق جىكايىلارى ”مينا شايقاسى“ اتتى رومان مەن كىنو فىلم تۇنىدىلارى-قلى كۈپتەگەن ادامعا قانق.

بۇيى جۇاڭدۇڭ

بۇيى جۇاڭدۇڭ 1914 - جىلى شاندىۇڭ ولكەسى حايياڭ ۇدانىنىڭ ۇنشانجوۋ قىستاعىدا دۇنيەگە كەلگەن، 1940 - جىلى جاپون شاقىقتىشلارنى قارىسى سوعىسقا قا-كوممۇنىستىك پارتىياسىنا مۇشە بولغان. ول تۇعان ۇلىنىدا حالق جاساقتارىن باستاپ، قولىدان جاساعان تەپكى مينا، شىدەر مينا، تىزبەكتى مينا، قىسقىش مينا، شەگە مينا، مېخۇا مينا سىياقتى 20 نەشە نۇرلى ميناىنى نەگىزگى قارۇ - جىراق ەتسپ، جاپون شاقىقتىشلارنى پارمەندى سوققى بەرەپ، جىياۋدۇڭدى ۇدۇر سىلكىندىردى.

1943 - جىلى 5 - ايدا جاپون قۇرشاق ارىياسىنىڭ 100 نەشە ادامى ۇنشانجوۋ قىستاعىنا استىرتىن تۇقتىل شايۇل جاسايدى، سول كەزدە حالق جا-ساقтары اترەتنىڭ باستىعى بولپ تۇرغان بۇيى جۇاڭدۇڭ تالقادۇ گروپپاسىنىڭ قىستاق ماڭايىنا 70 نەشە تاس مينا مەن شىدەر مينا كومپى، شايۇلداپ كەلگەن جاپون ارىياسىنىڭ 17 ادامىن ولتىردى، جارا-لاي-دى. بىر نەشە كۇنەن كەيىن، حالق جا-ساعىن باستاپ، قىستاقنىڭ ماڭايىنا قولىدان جاساعان نەشە ەجۇز ميناىنى كومپى، جاۋدى مينا رايونىنا شىرعالاپ كىرگىزىپ، 70 نەشە جاۋدى ولتىردى، جارا-لايدى.

1944 - جىلى كۈكتەمدە چىڭداۋدا تۇرغان جاپون ارىياسى پىنژىشان جاپونغا قارىسى بازاسىدا جاپايي الاستاۋ جۇرگىزە-دى. بۇيى جۇاڭدۇڭ حالق جاساعىن باستاپ،

قىستاقنىڭ باتسىنداعى يەخۇشان تاۋنىڭ ەتەگىدە 20دان استام بىستىرالى مينا كومپى، جاپون قۇرشاق ارىياسى-نىڭ 40تان استام ادامىن ولتى-ردەدى، جارا-لايدى. امالى قۇ-رىمغان جاپون ارىياسى چىڭداۋدان جۇمىستى اسكەر جانە مينا بارلاۋ اسپابىن الدىرا-دى. بۇيى جۇاڭدۇڭ جانە حالق جاساقتارى جاۋمەن بەتپە - بەت كەلسپ، قىسقىش مينا، قىل مينا جانە مېخۇا مينا سىياقتىلاردى جاساپ، مينا تازالاۋدان قورغاندى، مينا تازالايدى. سول جىلى جازدا بۇيى جۇاڭدۇڭ سالاھى 25 جىڭ كەلەتتىن 4 ۇلكەن ميناىنى الپ، جاۋدىڭ بازاسىنا جاسرىنىپ كىرىپ، جاپون ارىياسىنىڭ جىنالپ جوقتامما جاسايتىن ورنىنا كو-مەدى. كەلەسى كۇنى تاڭەرتەڭ جاپون ارىياسى گېمىناسىتىكاغا شىققاندا ميناغا ۇتۇسپ، 30 نەشە ادامى ولەدى، جارا-لانادى.

1945 - جىلى جازدىڭ ۇبىز كۇنى جاپون قۇرشاق ارىياسى 400دەن استام ادامدى جىنپاپ، ماڭاينىداعى قىستاققاردا الاستاۋ جۇرگىزدى. بۇيى جۇاڭدۇڭ حالق جاساقتارىن ۇيىداستىرىپ، جاسانپ الپ-جاۋدىڭ شىنە كىرىپ، قۇرشاق ارىيا-نىڭ 14 اسكەرىن تىردەي قولعا تۇس-تەدى. ۇرشاق ارىيانىڭ كىمىن كىيىپ قىستاققا كىرىپ، مينا كۈمەدى. سولمىن ولار قىستاققان شەكەرەدە وق شىعارىپ جاۋدى شىرعالايدى. جاۋ اسىپ - ساسىپ ۇبىرىن - ۇبىرى اتقلاپ، مينا جان - جاققان جارىلىپ، 47 ادامدى ولتىردى، جارا-لايدى. حالق جاساقتارىنىڭ مينا سوعىستىڭ اى-باتىنان تىكسىنگەن حايياڭ ۇدانىن كۇ-زەتسپ جاتقان جاپون ارىياسى بازادا قورشلاۋدا قالسى، ”مينا كۈلشىكتەن“ اتناپ شىعا الپى، چىڭداۋداعى جاپون ارىياسىنىڭ كۈمەكتەسۇمەن حايياڭنان قاشىپ جوعالدى.

بۇيى جۇاڭدۇڭ ونىڭ حالق جاسا-عىنىڭ مينا سوعىسى جياۋدۇڭ ۇڭبىرىندە ەسكەرتەدى، سونمەن لي چىيىڭمەن بىر نەشە سابقاتسى فىنياڭغا بارپ، فىڭ يۇيشياڭ قۇرغان فىنياڭ وڭبىتسەرلەر مەكتەبىنە كىردى. 1932 - جىلى لي چىيىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنا استىرتىن مۇشە بولسىپ، فىڭ يۇيشياڭ باشلىغىنداعى چاچار جاپون شاقىقتىشلارغا قارىسى ۇلتىق وداق ارىياسىنا ىلەسپ گۇبەيكۇ شايقاسىنا قاتناسادى.

مالمەت توپتاۋ شەي ”اقل - ايلا-نى“ داربەتتەيدى، ال لي چىيىڭنىڭ زەرەك، پاراساتلىغى مالمەت توپتاۋ سى-تەرەمەن اينالىسۇعا باپ كەلەتتى دەدى.

1937 - جىلى 9 - ايدا لي چىيىڭ بۇيرىق بوينىشا باتسى تەردىنىڭ قورعاۋ مەكەمە-سى چافاڭ تەكسەرۇ پۇنكتىنىڭ باستىعى بولادى. 1938 - جىلى 6 - ايدا اماندىق قورعاۋ باسقارمىسى چىيىۋ بارلاۋعا، ما-لمەت توپتاۋغا تارىيەلەۋ كلاسسىنىڭ 1 - مەرزىمدەك ۇيرەنۇنە قاتناسادى، ارا-لىقتا ۇياۋباۋغا بارىپ مالمەت توپتاۋ قىزمەتن ورسىتەتەدى. 1939 - جىلى بۇيرىق بوينىشا سۇيىدى سىرتقى قىزمەت گروپپاسىن قۇرىپ، گروپپا باستىعى بولادى. 1941 - جىلى تاغى دا بۇيرىق بوينىشا شەكارانى تىنشاندىرۇ سىرتقى قىزمەت گروپپاسىن قۇرىپ، گروپپا باستىعى بولادى. 1942 - جىلى

لي چىيىڭنىڭ سۇرەتى، شىنخۇا اگەنتى تىڭى تاراتقان

مالمەت توپتاۋ شەي ”اقل - ايلا-نى“ داربەتتەيدى، ال لي چىيىڭنىڭ زەرەك، پاراساتلىغى مالمەت توپتاۋ سى-تەرەمەن اينالىسۇعا باپ كەلەتتى دەدى.

لي چىيىڭ 1915 - جىلى سانشى ول-كەسىنىڭ شىنچى ۇدانىنداعى ۇبىز كۈنە قىزمەتكەر وتباسىدا دۇنيەگە كەلگەن، كىشكەنتايىنان تارىيە كورپى، اسا زەرەك بولغان. 1929 - جىلى لي چىيىڭ تايۋان 1 - ورتا مەكتەپكە بارپ وقىدى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى سانشى پارتيا ۇب-يى دۇنيەگە كەلگەن وسى جەردە جاپونىيا كومپارتىياسىن قۇرۇشى حى شاجاۋدىڭ شىعارامىن كورەدى ۇرى كوممۇنىستىك پارتيانىڭ سىرتقى قىلمىدارىنا قاتناسا باس-تايدى. 1931 - جىلى لي چىيىڭ تۇرەمدە جاتقان ۇبىز سابقاتسىن كورگەلى بارادى، سابقاتسى پارتيا مۇشەسى دەى، وعان دەرەۋ كەتسپ قال دەپ باسەك داۋىسپەن

مالمەت توپتاۋ شەي ”اقل - ايلا-نى“ داربەتتەيدى، ال لي چىيىڭنىڭ زەرەك، پاراساتلىغى مالمەت توپتاۋ سى-تەرەمەن اينالىسۇعا باپ كەلەتتى دەدى.

1937 - جىلى 9 - ايدا لي چىيىڭ بۇيرىق بوينىشا باتسى تەردىنىڭ قورعاۋ مەكەمە-سى چافاڭ تەكسەرۇ پۇنكتىنىڭ باستىعى بولادى. 1938 - جىلى 6 - ايدا اماندىق قورعاۋ باسقارمىسى چىيىۋ بارلاۋعا، ما-لمەت توپتاۋغا تارىيەلەۋ كلاسسىنىڭ 1 - مەرزىمدەك ۇيرەنۇنە قاتناسادى، ارا-لىقتا ۇياۋباۋغا بارىپ مالمەت توپتاۋ قىزمەتن ورسىتەتەدى. 1939 - جىلى بۇيرىق بوينىشا سۇيىدى سىرتقى قىزمەت گروپپاسىن قۇرىپ، گروپپا باستىعى بولادى. 1941 - جىلى تاغى دا بۇيرىق بوينىشا شەكارانى تىنشاندىرۇ سىرتقى قىزمەت گروپپاسىن قۇرىپ، گروپپا باستىعى بولادى. 1942 - جىلى

ۇلتىڭ گۇلدەنۇيى جولىندا، دەر جۇرەك قۇرباندار شەجىرەسى

”قوپارغىش شەبەرى“ بۇيى جۇاڭدۇڭ

زور ەدۇمۇ تۇدىرادى، جاپون قۇرشاق ارىياسى ميناىنىڭ اتىن ەستەسە بولدى زا-رە - قۇنى ۇشادى. 1944 - جىلى 10 - ايدا بۇيى جۇاڭدۇڭ قاتارلى 5 ادام جىياۋدۇڭ اسكەرى رايونىنىڭ ۇيغارۇمەن يانۇي جەلسىندە حالق جاساعى تىرەكتىلەرىنە مينا جاساۋ، مينا ورنالاستىرۇ تەخنىكاسىن ۇيرەتسپ، 4 ايدان استام ۇاقتىقا جالماقن مينا شايقاسىن جۇرگىزەدى.

جاپون شاقىقتىشلارنى قارىسى سوعىس جەڭسەكە جەنكەندە، بۇيى جۇاڭدۇڭ ۇزى تارىيەلەگەن قوپارغىش ونەگەسى 20دان، 5 تۇردەن استام ميناىنى جارا-الاتىن شەبەر 1400دەن استى. جاپون شا-پ-قىستىشلارنى قارىسى سوعىسقا قاتناسقان 5 جىلدا بۇيى جۇاڭدۇڭ جاپون قۇرشاق ارىيا-سىنىڭ 171 ادامىن مينا مەن ۇلتىرىپ، جا-رالادى، ونىڭ مينا جاساۋ، مينا ورنالاس-تىرۇ تەخنىكاسى دا جياۋدۇڭ رايونىنا اىگە-لى بولدى. 1945 - جىلى بۇيى جۇاڭدۇڭ ”جياۋدۇڭ حالق جاساقتارى قاھارمانى“ بولپ باعالاندى، جياۋدۇڭ اسكەرى را-يونى وعان ”قوپارغىش شەبەرى“ قاھار-مان اتانەن بەردى.

جاپون شاقىقتىشلارنى قارىسى سوعىس جەڭسەكە جەنكەنەن كەيىن، بۇيى جۇاڭدۇڭ حالق جاساعىن باستاپ، حالق ازاتتىق سوعىستى قاتناسادى. 1946 - جىلى كۈكتەمدە حايياڭ ۇداندىق قارۇلى ۇبولىمى 3 حالق جاساعى لىيان شىعارىپ، ۇداندىق پەرزەنت اسكەرلەر تۇانىنىڭ ۇبىز يىڭن قۇرادى، بۇيى جۇاڭدۇڭ يىڭن تالعاينىدالدى. ول اسكەرى ۇبولىم-دى باستاپ، جىيەو، لاۋشان ۇڭبىرىنە بارپ جەرگىلىكتى ۇكەمەتنىڭ جاڭا ازات رايون قۇرۇنسا سەلبەسەدى. ۇبىز جولى جاۋدىڭ 600دەن استام اسكەرى لاۋشا-دان شىعەپ تالان - تاراجىلايدى، بۇيى جۇاڭدۇڭ حالق جاساعى يىڭن باستاپ تۇرۇلدى سوققى بەرەپ، ۇستالغان 100 نەشە بۇقارانى قۇتقارپ، جاۋدىڭ 30 نەشە ادامىن تۇتقىنداپ، ۇبىز تالايى مىللىتىق، وق - ۇدارنىسى قولعا تۇسىردى.

1949 - جىلى بۇيى جۇاڭدۇڭ ۇيمىنىڭ ورنالاستىرۇمەن تۇعان ۇبلى ۇنشانجوۋ

لي چىيىڭ: قوعام حاۋپسىزدىڭى مالمەت قىزمەتى ۇشىن بۇگىل ۇمىرىن ارنادى

يان - انعا قايتا ۇدستىرىلىپ، اماندىق قورعاۋ باسقارماسىنىڭ مالمەت توپتاۋ قىزمەتكەرى بولادى. 1943 - جىلى كۈكتەمدە اماندىق قورعاۋ باسقارما-سىندا مالمەت توپتاۋ ۇبولىمى قۇرد-لىپ، ۇبولىم باستىعى بولادى. 1946 - جىلى 7 - ايدا اماندىق قورعاۋ باسقار-ماسىنىڭ ورنىباسار باستىعى بولادى. 1949 - جىلى 3 - ايدا شانشى - گانسۇ - نىڭشيا شەكارا رايون ۇكەمەتى قوعام حاۋپسىزدىكى مەڭگەرەمسىنىڭ ورنى-باسار باستىعى بولادى ۇرى قوعام جا-ۋپسىزدىكى مەڭگەرەمسىنىڭ قىزمەت-تەرىن باسقارادى.

ۇتۇرلى - ۇتۇستى مالمەت توپتاۋ قىزمەتتەرىن باسىنان كەشكەن لي چىيىڭ جاس تا المەدى بولپ، لەلەۋلى ەجىك ۇسىڭىرىپ، شانشى - گانسۇ - نىڭشيا شە-كارا رايونى قوعام حاۋپسىزدىكى مالمەت توپتاۋ، قورعاۋ قىزمەتىنىڭ نەگىزگى اشۇ-شالارنىڭ جانە باسىشلارنىڭ ۇبىرى بولادى. جاڭا جۇڭگو قۇرىلغاننان كەيىن، لي چىيىڭ جالغاستى قوعام حاۋپسىزدىكى شەبەندە بەلسەنە قىزمەت ەتەدى. 1950 - جىلى 1 - ايدان 1954 - جىلى 10 - ايعا دەيىن باتسى تەردىنىڭ اسكەرى اكىمىشە-لىك كۈمەتتە قوعام حاۋپسىزدىكى ۇبولى-مىنىڭ ورنىباسار باستىعى، باتسى تەرىسە-تىك اكىمىشلىك سىتەر كۈمەتتە قوعام جا-ۋپسىزدىكى مەكەمەسىنىڭ باستىعى بولادى. باتسى تەردىنىڭ ۇلكەن رايونى

قىستاعىنا بارپ قىستاق پارتيا ياجىيكاسى-نىڭ شۇجىي بولادى. ”اكەم ۇمىر بويى ەڭبەكشىل بولدى، ەڭبەكتى قىزۇ ۇسۇيدى، ۇزى باستاماشلىدىقپەن سى-تەۋدى جاقسى كورەتتى. ونىڭ ۇبىز مە-كشىسە جەلتوقساننىڭ 29 - كۇنىدە دەيىن ەڭبەك سىتەپ، تۇشپارا جەپ بولغاننان كەيىن قايتا كىرىسەن دەيتىن ناقل ۇسو-زى بار“، - دەدى ۇلى بۇيى جۇڭجۇۋ.

ۇنشانجوۋ قىستاعى ادىرلى، سۇي تاپشى ۇڭبىرگە ورنالماقن، بۇيى جۇاڭدۇڭ ۇلىداستارىن باستاپ كۈپتەگەن سۇ كول-شىگىن جانە توعان جاسادى. كوللەكتىۋ كىرىستى ارتىرۇ ۇشىن، بۇيى جۇاڭدۇڭ ىلگەرىندى - كەيىندى قىستاققا كەرىپش زاۋۇدى، تاۋىق فەرمىسى، پىنژۇنجانا، مال ۇسۇسىرۇ پۇنكتىنى قاتارلىقلاردى قۇرىپ، ۇلىداستارىن جاقسى تۇرمىسقا باستادى.

2004 - جىلى بۇيى جۇاڭدۇڭ دۇنيە-دەن ۇوتتى، الايدا، ونىڭ جانە باسقا دا مينا سوعىسىنداعى قاھارماندىق زىكى-ستىرى جالغالىسىپ كەلەدى. 2019 - جىلى 12 - ايدىڭ 26 - كۇنى شاندىۇڭ حايياڭ مينا سوعىسى پارتىيالىق تارىيە بازاسى اشىلدى، بازا جەرگىلىكتى ورنى-دامى پارتيا، ۇكەمەت، ارميا، حالقتىڭ قان كەشىپ شايقاس جۇرگىزگەن، جاۋدى باتىرلىقپەن جامىساقان قاھارمان-دىق زىكى سىتەرىن، سونداي - اق جەرگىلىكتى حالقتىڭ باتىلدىقپەن جاۋاپ-كەرىشلىك ارقىلايتىن، وتان ۇشىن باسىن ۇباي تىگەتتىن جانۇبا - وتان